

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13822/2022
21.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Марта Хинић, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1487/22 од 23.06.2022. године, у седници већа одржаној 21.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1487/22 од 23.06.2022. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1487/22 од 23.06.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба туженог и потврђена пресуда Вишег суда у Новом Саду П 593/2021 од 13.05.2022. године, којом је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужиљи исплати износ од 8.757.811,84 динара, са законском затезном каматом од 13.05.2022. године као дана пресуђења до исплате, као и да јој накнади трошкове парничног поступка у износу од 410.014,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011....10/2023, у даљем тексту: ЗПП), Врховни суд је оценио да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене која је од одредаба овог закона, на које се ревизијом указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је укњижена у Катастру непокретности као власник кат.парц. .. КО Нови Сад 1, површине 15 ари 52 м², која је по врсти и начину коришћења уписана као њива 2. класе, земљиште у грађевинском подручју. Предметну непокретност је наследила од покојне мајке решењем о наслеђивању Општинског суда у Новом Саду О 3681/04 од 28.01.2005. године. Родитељи тужилце су непокретност, која је била њива - обрадиво пољопривредно земљиште купили средином прошлог века, од које су око 1970. године, парцелацијом добијене кат.парцеле продавали као плацеве за градњу. Предметна парцела настала наведеном парцелацијом није продата, односно остала је у својини родитеља тужилце.

У планским актима туженог од 1980. године до данас спорно земљиште је планирано за јавну намену - парк, односно зелену површину. Према важећем планском акту туженог Плану генералне регулације насељеног места Ветерник („Службени лист Града Новог Сада", бр. 27/15...9/20) ово земљиште је у целости намењено за јавну површину - заштитно зеленило, заштитни појас хидротехничког објекта и коридор далековода. У природи, на тој кат.парцели нема никаквих енергетских објеката, далековода, стубова, бандера и сл., нити хидротехничких објеката, док се канал налази на суседној кат.парцели бр. .. КО Ветерник. На непокретности није дозвољена стамбена градња, не само из разлога што се ради о јавном земљишту предвиђеном за јавну намену утврђену планским актом, већ и због тога што кат.парцела не испуњава услове за грађевинску парцелу. Спорну непокретност, која је по геометријском облику троугао, у целости несметано користи неограничен број лица, као јавну површину, тако што преко исте слободно пролазе, првенствено као пешаци, када се крећу између улице ... и улице ... у Ветернику. Тужилци ништа није исплаћено на име накнаде за земљиште које је фактички преведно јавној намени. Према процени вештака грађевинске струке тржишна вредност предметне кат.парцеле у време пресуђења износи 5.644,49/м² динара. Није вођен поступак експропријације и тужилца се није одрекла права својине у корист јавне својине.

Код овако утврђеног чињеничног стања, након оцене неоснованости приговора недостатка пасивне легиимације на страни туженог, правилно су нижестепени судови оценили да је тужени у обавези да исплати тужилци тржишну вредност предметне парцеле, као накнаду за фактички експроприсану непокретност, у износу утврђеном из налаза и мишљења судског вештака.

Чланом 1. Протокола бр. 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода прописано је право на заштиту неометаног уживања имовине. Примена овог члана у погледу мешања у неометано уживање имовине, захтева успостављање равнотеже између општег интереса заједнице и интереса појединца. Лишавање неког лица његове имовине без исплате новчаног износа који одражава вредност својине свакако представља несразмерно мешање јавне власти и води повреди права на имовину.

Према члану 58. став 2. Устава Републике Србије, до дозвољеног одузимања права својине, које не представља повреду права на имовину, може доћи под кумулативно испуњеним условима: да је учињено у јавном интересу, утврђеном на основу закона, и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне.

Одредбом члана 2. став 6. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/2009...145/2014) који је био снази у време усвајања Плана генералне регулације насељеног места Ветерник („Службени лист Града Новог Сада“ бр. 27/15), прописано је да је површина јавне намене простор одређен планским документом за уређење или изградњу објеката јавне намене или јавних површина, за које је предвиђено утврђивање јавног интереса у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и др).

Сходно одредби члана 10. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/11, 88/2013, 105/2014), добрима у општој употреби у јавној својини, у смислу тог закона, сматрају се оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су као такве одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мостови и тунели на јавном путу, прузи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прилази и др). Према ставу 7. истог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута првог и другог реда) и тргова и јавних површина који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У конкретном случају, предметна парцела у власништву тужиље је у целој својој површини фактички преведна јавној намени за парк, односно зелену површину, заштитно зеленило, заштитни појас хидротехничког објекта и коридор далековода и то тако што је у целости несметано користи неограничен број лица као јавну површину, који преко исте слободно пролазе, првенствено као пешаци, када се крећу између улице ... и улице ... у Ветерник. На тај начин извршена је фактичка експропријација, која управо и настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни објекти, тргови, јавни паркови, гранични прилази и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно о његовом изузимању из поседа. На тај начин је тужиља као власник онемогућена у вршењу својих власничких права из Закона о основама својинскоправних односа и није у обавези да трпи штетне последице зато што надлежни орган туженог није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији (изузимању из поседа), које би било основ за исплату новчане накнаде.

Такође, на право тужиље на новчану накнаду није од утицаја ни то што пренос права власништва на спорној парцели није извршен и формално-правно, јер се парцела у јавним евиденцијама непокретности и даље налази у својини тужиље. Ово због тога што је спорна парцела у тренутку формирања зелене површине по сили закона прешла у јавну својину. У планским актима туженог од 1980. године до данас предметно земљиште је планирано за јавну намену - парк, односно зелену површину. Према важећем планском акту туженог Плану генералне регулације насељеног места Ветерник („Службени лист

Града Новог Сада", бр. 27/15...9/20) то земљиште је у целости намењено за јавну површину - заштитно зеленило, заштитни појас хидротехничког објекта и коридор далековода, на парцели нема никаквих енергетских објеката, далековода, стубова, бандера и сл., нити хидротехничких објеката, на њој није предвиђена изградња објеката и приведена су намени за јавну зелену површину.

Правилно су нижестепени судови применом материјалог права, сходно одредби члана 42. Закона о експропријацији утврдили висину накнаде за фактички одузето земљиште у висини његове тржишне вредности утврђене из налаза и мишљења судског вештака и на тако одређени износ накнаде досудили законску затезну камату од дана пресуђења па до исплате, у смислу члана 277. Закона о облигационим односима.

На висину накнаде која је досуђена тужиљи није од утицаја чињеница да је спорно земљиште у катастру непокретности уписано као њива друге класе, будући да је уписана и као земљиште у грађевинском подручју и да је као такво доношењем планских аката и по самом Закону о планирању и изградњи прешло у режим грађевинског земљишта (промењена је намена и правни режим земљишта) Стога, код чињенице да је правни претходник тужиље био власник спорне парцеле у време када су се стекли услови за постојање фактичке експропријације, није од значаја дотадашња намена и стање земљишта, нити исто утиче на висину накнаде за експроприсано земљиште, с обзиром да се висина накнаде одређује у висини тржишне вредности земљишта према ценама у време доношења судске одлуке.

Накнада тржишне вредности експроприсане непокретности коју је проценила Пореска управа представља најнижи износ накнаде за експроприсану непокретност, коју може одредити суд, а у поступку одређивања накнаде суд може, поред процене коју је дала Пореска управа, извести и друге доказе које учесници предложе, уколико оцени да су од значаја за одређивање висине накнаде. Овакав став заузет је и у бројним одлукама Уставног суда Републике Србије.

Врховни суд је ценио и остале наводе ревизије, којима се не доводи у сумњу правилност побијане пресуде. Одлука о тужбеном захтеву је донета правилном применом материјалног права, за коју су дати доволни и јасни разлози, које у свему као правилне прихвата и овај суд. У ревизији се понављају наводи који су истицани у жалби против првостепене пресуде, а другостепени суд је у образложењу побијане пресуде оценио све жалбене наводе туженог који су били од значаја за правилну одлуку о изјављеној жалби. У преосталом делу ревизија оспорава правилност утврђеног чињеничног стања и ставља примедбе на оцену доказа, због чега се ревизија не може изјавити према члану 407. став 2. ЗПП.

На основу изнетог, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић